

Vi skärgårdsbor

Nr 3 oktober 2011

Tidningen från Skärgårdarnas Riksförbund

ESIN-möte i Bretagne

Trolska skogen, ett lyckat projekt

Skärgårdsskolornas nätverk

Första Representantskapsmötet

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

Nu tar vi ny sats

I förra numret av Vi Skärgårdsbor skrev jag om den nya organisationen av vårt förbund. Att den gjorts om för att vi ska kunna bli mer framgångsrika i vårt arbete. En viktig del i förändringen handlar om att på olika sätt engagera fler skärgårdsbor kring de olika teman och uppgifter vi arbetar med. Då får vi både bättre information om vad som händer och sker runt om i landet och vi får också tillbaka information ut i landet om det vi gör för att påverka myndigheterna. Det här arbetet kan utvecklas på olika sätt. Jag vill gärna lyfta fram två vägar.

Arbetsgrupper

Vi har nu bildat grupper kring speciella områden för ett mer långsiktigt arbete kring teman som förbundets Representantskap har prioriterat. Till varje arbetsgrupp har ett antal personer engagerat sig. Det har också blivit bra geografisk spridning i alla grupperna, från olika delar i landet. Det är viktigt. Avsikten är att engagera fler goda krafter än den traditionella styrelsen. Även om grupperna nu har bildats så finns det plats för fler goda krafter. Utöver nedanstående grupper finns givetvis flera viktiga teman eller arbetsområden. Men just dessa prioriterades så att de ges utrymme och engagemang i många skärgårdar.

Skärgårdsbönder

Ett nätverk av aktiva djurhållare ute på öarna. Arbetar för att stimulera en näringsverksamhet och även påverka myndigheternas regelverk.

Förnybar energi

Att visa bra sätt att utnyttja skärgårdarnas stora arealer för produktion av energi. Här finns motsätt-

ningar men det kan även skapas arbetstillfällen och bidrag till klok hushållning.

Skärgårdsskolors nätverk

Nätverket vill hjälpa till att utveckla och stimulera de små skolornas arbete. Men även syna frågor kring skolskjutsar.

Färjetrafik

Gruppen vill påverka och stimulera färjerederiernas arbete. Utjämna olikheterna i landet kring sjötransporter.

Skärgårdsfisket

Stötta utvecklingen i det småskaliga skärgårdsfisket, utveckling av lokal förvaltning och se fiskets roll i skärgårdens kultur och kvalitet.

Vi kommer regelbundet att rapportera från de olika arbetsgrupperna. I detta nummer finns en artikel om skolmötet på Möja i september. Det handlade om att utveckla ett nätverk mellan lärare och skolledare på de små skolorna runt om i landet. Med en bra förebild från Danmark hoppas vi att detta ska inspirera alla de som till vardags arbetar med skärgårdsbarnens skolor.

Medlem i förbundet

Den andra åtgärden i Riksförbundet är att tydligt visa att alla skärgårdsbor är välkomna i vårt arbete. Genom att också införa ett personligt medlemskap, utöver våra medlemsföreningar, kan vi på ett bättre sätt nå ut med information och förhoppningsvis också få nya engagerade kontakter.

Vårt arbete handlar mycket om hur vi kan samla våra ansträngningar från det lokala till det nationella. Med ny energi och full

kraft i detta inre arbete ska det bli ett nöje att kunna möta riksdagsledamöter och regeringens politiker och tjänstemän. Vi kan visa vår kunskap om hur det ser ut i skärgårdarna, vi ska kunna ge goda exempel och konkreta förslag till förbättringar. Allt för att gynna utvecklingen i en året runt levande skärgård.

*Bengt Almkvist
ordförande SRF*

Vi skärgårdsbor

Nr 3, oktober 2011

Tidningen producerad av Skärgårdarnas Riksförbund. Utkommer med fyra nummer per år.

Ansvarig utgivare

Bengt Almkvist, ordf SRF

Redaktion

Eva Widlund

Foto

Om inte annat anges Eva Widlund

Postadress

Södra Vinön 112, 715 93 Vinön

Redaktionens e-postadress

redaktionen@skargardarnasriksforbund.se

Framsida

Ile d'Yeu

Foto: Eva Widlund

Förbundets e-postadress

info@skargardarnasriksforbund.se

Hemsida

www.skargardarnasriksforbund.se

Produktion och tryck

Linder Roths Tryckeri, Vingåker 2011

ISSN 2000-0448

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling:
Europa investerar i landsbygdsområden

Möjligheten att bo och verka i skärgården

Föreningarna inom Riksförbundet är många. Föreningarna i Stockholms skärgård representeras av SIKO där bland annat Blidö-Frötuna skärgårdsförening ingår. Under sommaren och hösten har man inom föreningen bedrivit ett informationsarbete för att sprida ljus över de lokala skärgårdsfrågorna och samtidigt passa på att värva nya intresserade medlemmar.

Förening med stort område

Blidö Frötuna Skärgårdsförening bildades 1964. Vi täcker ett stort område

och har drygt 300 medlemmar. På senare tid har dock medlemsantalet minskat trots att vi alltid arbetar med frågor som är viktiga för människorna i vår region. Visst tapp har naturliga orsaker. Vi har haft en ganska stor inflyttning på senare år. Nu känner vi att dessa behöver informeras om vårt arbete.

Informationskampani

Föreningen har därför dragit igång en informations- och medlemsvärningskampanj. Den består av tre stycken Roll Ups. Här intervjuas personer som bor och/eller arbetar

i skärgården. Det berättas om deras villkor och deras möjligheter. Föreningens syften och mål beskrivs också. För att kunna använda materialet utomhus har motsvarande tryckts på banderoller som tål väder och vind. Det här materialet finns också i en folder som kan delas ut.

Förening på turné

Vi har deltagit på bland annat Kulturnatten i Stockholm, Expo Roslagen, Sparbanksdagen i Norrtälje, Rådmansödagen, Refsnäs Hamnfest och Allmogebåtsrodden på Blidö. Där har vi haft tillfällen att prata skärgårdsfrågor med både bofasta och fritidsboende.

Nya medlemmar

En hel del nya medlemmar har vi fått och vi hoppas innan året löpt ut ha värvat medlemmar som täcker investeringen. För den som är nyfiken finns vår information att läsa på Blidö Frötunas skärgårdsförenings hemsida

www.bfsf.se

Göran Hedberg
Rådmansö

[illegible]

Skärgårdsskolor i nytt nätverk

I Skärgårds Leaders mötesserie hölls i början av september ett möte kring skärgårdens skolor och de speciella frågor som är viktiga för dessa skolor. Under några dagar på Möja drogs riktlinjerna upp för ett nytt nätverk för skärgårdsskolor.

Kom med i nätverket!

Gruppen som träffades på Möja var enig om att vårt nya nätverk behövs på flera olika sätt. Små skolenheter med liknande arbetsförhållanden behöver få kontakter med kollegor på annat håll.

Nu välkomnar vi flera skärgårdsskolor till detta nätverk. Vi vänder oss till både ö-skolor och mindre kustskolor. Tills vidare når man oss lättast genom SRF:s kontaktperson för nätverket, Eva Widlund.

(Kontaktuppgifter se nedan)

Erfarenhetsutbyte och samverkan

Att träffa andra som jobbar under liknande förhållanden stärker. Att delge varandra hur man jobbar för att uppnå målen, hur man löser olika frågor som uppstår på en mindre skola i skärgården är värdefullt att ta del av i ett nätverk. Detta gäller såväl de olika pedagogerna som skolledarna.

Mycket att prata om

Behovet av denna sortens träff märktes direkt på Möja. Under första kvällen när vi lagade mat tillsammans på vandrarhemmet, olika lärare från olika håll i landet, pratades det för fullt. Man berättade och jämförde, nickade igenkännande. Det fanns hur mycket som helst att prata om.

- Hur gör man för att se fördelarna med de små skolenheterna på öar och i skärgården, se möjligheterna

och marknadsföra dessa? Hur tar man vara på den specifika miljö man lever i? Hur fungerar skolskjutsarna? Förekommer det någon samverkan mellan olika skärgårdskommuner?

Skärgårdsskolan

Värd för mötet var Skärgårdsskolan i Värmdö kommun, en skola för barn från 1 år till 16 år som egentligen består av flera skolor och förskolor på olika öar. Rektor Jan-Åke Hallerstedt berättade stolt om hur man jobbar på de olika enheterna och vilka goda resultat som uppnås. Några lärare från Möja och Svartsö deltog också på nätverksträffen. I bildspelet "Skärgårdsskolan i samverkan" visades tydligt hur man har byggt upp en struktur för de små skolornas verksamhet. En viktig del är "Skärgårdskunskap" som tar vara på skärgårdens unika kulturarv.

*Samling vid Möja skola,
en av skolenheterna i
Skärgårdsskolan*

Nu ska vi bilda nätverk!

Dorthe Winther som bor och arbetar på den lilla ö-skolan på Omø i Danmark visade var de olika skolorna finns som är med i det danska ö-skolenätverket.

Spännande filmprojekt

Åsa Ivarsson från Möja skola berättade om ett spännande treårigt filmprojekt, YoBana, där både lärare och elever får utbildning i filmkunskap för att göra egna filmer berättelser om livet på sin ö.

Skärgårdsskolan är en av flera svenska ö-skolor som deltar i detta filmprojekt med ö-skolor från Åboland i Finland och i Estland. Leadpartner för projektet är Stockholms läns landsting/Film Stockholm. Läs mer på: www.yobana.eu

Långväga gäster

Till skolmötet på Möja kom skolfolk från olika delar av landet. Några hade rest långt som de två lärarna från skolan på Ven i Öresund. Lite längre ändå hade en inbjuden dansk lärare rest.

Danskt skolenätverk

Dorthe Winther bor och arbetar på ön Omø i Danmark. Hon berättade om det danska ö-skolenätverket och om hur de under tjugo års tid har jobbat i sitt nätverk, ett mycket lyckosamt samarbete mellan såväl lärare som elever från olika öar. Nätverket har hela tiden ett rullande schema, vartannat år har lärarna en kurs av något slag och vartannat år har de lägerskola med ca 100 barn och 20 lärare som samlas kring ett tema på någon av öarna.

Fjärrundervisning

Kan fjärrundervisning vara intressant på våra små skolor? I Danmark pågår ett projekt kring detta bland ö-skolor. Här handlar det om webbaserad undervisning och vad som behövs för att

Goda exempel

Det finns många intressanta frågeställningar för ett nätverk att ta tag i, här följer några:

- Hur kan man arbeta med utveckling av de små skolorna?
- Visa på olika pedagogiska arbetssätt för att ta vara på skärgårdsmiljöerna
- Samverkan med andra skolor i en annan skärgård, skolutbyte och studieresor
- Hur är det att vara rektor för en skärgårdsskola?
- Bra skolskjutsar, hur är det hos er?
- Kan en skola bli för liten?
- Hur gör ni hos er och varför?

det ska fungera, utbildning av lärare och anpassning av IT-utrustning.

Projektledare är Lotte Brinkman som söker svenska samarbetsskolor.

Kontakta Skärgårdarnas Riksförbund, SRF

Det finns många goda exempel som kan vara värdefullt för andra att få höra. Genom ett bra nätverk kan vi stärka skolorna i skärgården i Sverige. Kontakta nätverket genom under-teknad som också är SRF:s kontaktperson i detta nätverk.

Eva Widlund

Eva Widlund, 0768 56 46 92

eva.widlund@skargardarnasrikforbund.se

www.skargardarnasrikforbund.se

S

kärgårdsskolor i nätverk

för erfarenhetsutbyte och samverkan

Vi vill ...

- Skapa kontakter
- Bli remissinstans för skärgårdsfrågor när det gäller skolfrågor
- Hitta kontaktpersoner hos politiker, massmedia och myndigheter
- Få till stånd dispenser för legitimation på små skolor
- Få utbildningsstrategier för legitimering
- Göra skärgårdsskolorna till en statlig angelägenhet

Några av deltagarna i väntan på båten, på väg hem efter givande dagar tillsammans på Möja. Från vänster: Kikki Hammarlund, Bo Gidlöf, Jannicke Larsson, Anetté Larm Johansson, Ylva Engleson, Pär Johansson, Annika Hassel och Agneta Ryderberg.

TROLSKA SKOGEN

HÄR MÖTER DU SAGAN I VERKLIGHETEN

I början av april månad i år genomförde Skärgårds Leader ett av sina seminarier i Mellanfjärden Hälsingland. Temat på seminariet var "Att vara Skärgårdsentreprenör". Helena Brusell, en entreprenör inom kultursektorn, visade på planerna för ett teaterprojekt för barn. Vid den tidpunkten hade man bara planer och skisser på vad som skulle hända sommaren 2011.

Invigning i juli

Den 4 juli var det dags för invigning. I den trolska skogen i anslutning till Mellanfjärdens fiskeläge fanns små och stora hus, landgångar, serveringar, toaletter, skådespelare och lokal befolkning i fantasifulla dräkter. Allt detta skapat under några månader. Över hundra personer har deltagit med idéer, skapande händer, synpunkter och gåvor för att allt skulle bli klart i tid. Veckan innan invigningen kom många hem vid 3-4 tiden på morgontimmarna.

Fem tusen besökare

Efter åtta veckor med Trolska skogen kunde hela ensemblen pusta ut efter en hektisk sommar. Över 5000

besökare kunde räknas in den första sommaren. En dag var det över 300 besökare. Långt över förväntan konstaterar projektledaren Helena Brusell, som i kalkylerna hoppats på 3500 totalt under sommaren. Allt har fungerat över förväntan men visst finns det saker som vi kan förbättra ytterligare. Idén med "Sagoboken" har på något sätt tvingat föräldrarna till delaktighet, vilket har varit väldigt lyckat.

Framtidsplaner

Driften har vi klarat själva men investeringarna till landgång, hus och svampar har vi fått bidrag från Leader Hälsingebygden och en rad sponsorer. Nu har vi en ansökan om ytterligare investeringsbidrag hos Region Gävleborg till två nya "väsen" inför nästa säsong. Så fort vi får besked sätter vi igång med förebereelserna. Vi hoppas naturligtvis på ett positivt besked.

Vilket entreprenörskap!

Leaderseminariet i april handlade om Skärgårdsentreprenörer och vilken entreprenör vi fick lyssna till då! Fem tusen besökare under åtta veckor som naturligtvis fikade, åt mat, kanske

övernattade, köpte fisk i det lilla samhället. Vilket lyft för Mellanfjärden! Jag hade möjligheten att besöka Trolska skogen i sällskap med mitt barnbarn Elin 8 år. Hon frågar redan om det blir något nästa år.

Grattis Helena med medhjälpare!

Text och foto: Lennart Andersson

*På vandringen genom Trolska skogen möter barnen olika sagofigurer.
Elin Andersson 8 år håller hårt i "Gullfinas sagor."*

Faktaruta TROLSKA SKOGEN

Projektledare Helena Brusell

Finansiärer: Leader Hålsingebygden, Nordanstigs kommun, ABF

Hur går det till: Man löser in sig i grupp. Får en Sagobok "Gullfinas sagor" som har ett antal lås och under vandringen på Trollstigen skall man svara på frågor och får då nycklar så man kan låsa upp olika kapitel. Trollen har lyckats komma över gruppens identitet och en av nycklarna finns i Trollberget. Ett sätt att återvinna sin identitet är att sjunga en vagsång så trollen somnar. Det funkar. Barnen springer in och hämtar nyckeln, under kraftfull sång och får identiteten tillbaka.

Antal besökare 2011: 5000

Ensemblen samlad i Trolska skogen.

Aktuella remissvar från SRF

Under hösten har SRF svarat på flera remisser. Läs hela svaren på www.skargardarnasriksforbund.se/moten_skrivelser

Remissvar över rapporten

Samverkansplaner för värdefulla kust- och havsområden

Ett nationellt projekt "Samverkansplaner för värdefulla kust- och havsområden" har pågått under åren 2008-2011 och omfattat fem regionala ganska olikartade områden. Målet med projektet har varit att utveckla samverkansplaner där myndigheter, ortsbör, fastighetsägare och intresseorganisationer samlas kring gemensamma målsättningar. I ett senare skede ska dessa olika samverkansformer kunna utvecklas vidare lokalt eller regionalt i konkreta åtgärder. I detta första arbete har det mest handlat om att visa att de olika intressena kan förenas. Gemensamt för alla har nämligen varit att värna om den värdefulla natur- och kulturmiljön i de utsedda områdena. Kravet har varit att både kunna skydda och bruka skärgårdarna.

Skärgårdarnas Riksförbund anser att det är bra att myndigheterna prövar nya former för samverkan kring angelägna målsättningar och kommande åtgärder. Utvecklingen har tydligt visat att detta är den bästa vägen att nå resultat och engagemang istället för att skapa motsättningar och hårda gränsdragningar. I flera av de nu aktuella pilotområdena bor människor och det pågår yrkesmässig verksamhet utöver ett omfattande friluftsliv. Vi anser dock att urvalet av områden har varit alltför spretigt för att kunna ge någon större vägledning för slutsatser och fortsatt arbete. Nu blir rapporten närmast ett nedslag med fem olika berättelser hur det gått till.

Remissvar angående Komplettering av kollektivtrafiklagen

Vid årsskiftet träder en ny lag om kollektivtrafik i kraft. Denna lag gäller all trafik på väg, järnväg, spårväg etc. Nu föreslår regeringen att lagen kompletteras så att regelverket även ska gälla kollektivtrafik till sjöss. Idag ligger denna trafik utanför "linjetillstånd" och man har egentligen inte haft kunskap om vilken omfattning kollektivtrafiken till sjöss har. Minst åtta län har sådan trafik.

Skärgårdarnas Riksförbund anser att förslaget är bra. Sjötrafiken kommer på ett naturligt sätt in i de nya myndigheternas arbete. Lagförslaget blir en stimulans för kollektivtrafik till sjöss och vi ser fram emot att flera regioner i landet engagerar sig i detta. I alla nya system av samordnande karaktär finns det uppenbara risker att kostnader och administration kan öka. Man måste bevaka denna risk eftersom vi vet att många av de företag som arbetar med kollektivtrafik till sjöss är relativt små och arbetar med lokal aktionsradie i sina olika skärgårdsområden. Vi vill alltså markera att förslaget om ett gemensamt system för trafikinformation inte får utvecklas så att det stöter bort de lokala mindre företagen.

Förarbevis för terrängfordon

kurs i Stockholms skärgård

Varor ska till affären, båtar dras upp och timmer ska ur skogen. På öar som saknar biltrafik kan olika typer av terrängfordon vara det enda vettiga arbetsfordonet att använda till det som inte kan utföras när traktorn är för stor och klumpig, flak-mopeden är för klen eller kärran för tung. För den som tagit sitt körkort senare än år 2000 eller för den som helt saknar körkort behövs ett speciellt körkort för att få köra den typen av fordon.

Kurs för unga skärgårdsbor

På initiativ av Malin Horngren, ung skärgårdsboende från Nämöskär-gården anordnade skärgårdsorganisa-tionen SIKO i slutet av augusti en kurs som ledde till förarbeviset för terrängfordon. Kursen, som subven-tionerades av SIKO, riktade sig till yngre skärgårdsbor i Stockholms län. Deltagarna drillades i både körteknik och teori under en intensiv helg på

Nämö i slutet av augusti. Som un-dervisningslokal för teoridelen an-vändes lokalföreningen Nämö Hembygdsförenings lokaler i hem-bygdsgården på ön. Middag ordnade man tillsammans och övernattade gjorde kursdeltagarna på madrasser på hembygdsgårdens golv. En liten guidning för att titta på delar ön av hann man också med och som vanligt när yngre skärgårdsboende träffas

fanns det hur mycket gemensamt som helst att prata om.

Om intresse finns och ekonomin till-låter finns det planer att fortsätta med liknande kursverksamheter runt om i Stockholms skärgård. Att förena nytta med nöje är aldrig fel!

*Text och foto:
Barbro Nordstedt, Söderöra*

LÄSTIPS

Det finns en väldigt bra tidskrift från Åbo Akademi

Har du inte sett den förut rekommenderas den varmt.

Nr 1 2011 är ett temanummer om bebodda öar i Finland. Redaktör Håkan Eklund inleder med uttrycket "Fastlandsnormer och hemma-blindhet" vilket är tänkvärda ord för öbor. Vilka normer är det som gäller i samhället och ser skärgårdsbon det vackra i sin miljö?

Pia Prost fortsätter med "Skärgårdsbon är kung på sin holme". Pia, byaombudsman vid Egentliga Finlands Byar r.f.

låter läsaren möta ett härdigt folk i den riktigt bilfria skärgården, där man sedan tidernas morgon levt i samklang med naturen.

Läs och njut! uppmanar redaktör Eklund och det är precis vad man gör. 84 sidor med intressanta skildringar och mycket vackra fotografier i fin layout!

Pia, som några av oss känner som finsk representant i ESIN-sammanhang har jobbat med projektet att sammanställa detta temanummer.

- Jag vill ge en liten inblick i livet på öarna året om, säger Pia, som har besökt ett tjugotal av totalt åttio bebodda öar utan bro eller landsvägsfärja i Åboland.

Temanumret har förverkligats med hjälp av bidrag från Svenska Kulturfonden och Undervisnings- och kulturministeriet. För att prenumerera på denna förnäm-liga tidskrift eller köpa lösnummer gå in på www.skargard.fi

Tidskriften Skärgård

nr 1/2011 - Årgång 34

Tema: Öborna berättar

EUROPEAN SMALL ISLANDS FEDERATION

Föreningar från Sverige, Finland, Danmark, Irland, Skottland, Frankrike, Estland, Italien, Grekland och Åland.

ESIN:s ordförande Bengt Almkvist i samspråk med vice ordförande Bruno Nuory, borgmästare på ön Ile d'Yeu. Till höger den fina möteslokalen i Port-Joinville.

Årsmöte på ön Ile d'Yeu

En halvtimmes resa med en snabbfärja från Fromentine på Frankrikes västkust till hamnstaden Port-Joinville och vi är framme vid resans mål, ön för ESIN-mötet och en efterföljande ö-festival, den första i ordningen för öarna i den franska ö-organisationen "Iles du Ponant".

ESIN:s elfte årsmöte

De små öarnas organisation i Europa är ESIN med tio medlemsländer och mycket varierad definition av "små" öar. I september var det dags för "The Annual General Meeting 2011" som detta år var förlagt till en ö i södra Bretagne i Frankrike.

Mötet var alltså på ön Ile d'Yeu, en ö med fem tusen invånare. Värddar

var den franska organisationen "Iles du Ponant", en sammanslutning av femton öar i Bretagne. Flest invånare har öarna Ile d'Yeu och Belle Ile men det finns även öar med mindre befolkning, som ön Chausey i norra Bretagne som bara har tretton invånare.

Sex av de tio medlemsländerna var på plats denna gång, förutom Sverige och Frankrike kom deltagare från Irland, Skottland, Danmark, Finland och Åland. Den besvärliga ekonomin i Europa förhindrade nog några länder att kunna delta på mötet. Skärgårdarnas Riksförbund deltog med fyra personer förutom Bengt Almkvist, som är ordförande i såväl SRF som ESIN.

Nyval och omval

Bengt Almkvist valdes att fortsätta som ordförande för ESIN och som ny vice ordförande valdes Bruno Nuory, borgmästare på ön Ile d'Yeu. Kristina Mattsson, SRF:s avgående kassör har även varit kassör för ESIN och hon ersattes även här av Anetté Larm Johansson från Orust, som nu är ekonomiansvarig för såväl SRF som ESIN.

Fullmatat program

Förnämligt värdskap och fullmatat program fyllde dagarna. Att ESIN har en viktig uppgift att fylla var alla eniga om men hur håller man arbetet igång mellan årsmötena? Ett förslag om att hålla Skype-möten ska testas. Man diskuterade även möjligheter att organisera gemensamma projekt. Manuela Theraud på ESIN-sekretariatet efterlyste bidrag från de olika medlemsländerna om vad som händer i de olika ö-organisationerna för att få stoff till nyhetsbrev och hemsida, ett välkänt önskemål även på nationell nivå.

Skottland nästa!

Nästa års möte beslutades bli i Skottland på Isle of Mull. Sandy Brunton, ordförande för den skotska ö-organisationen och hemmahörande på denna ö började omedelbart planera nästa möte tillsammans med Camille Dressler från Isle of Eigg i Skottland.

Sandy och Camille, nästa års värddar deltog aktivt under mötet.

Ö-festival

De femton öarna i organisationen "Iles Du Ponant" anordnade för första gången en ö-festival i direkt anslutning till ESIN-mötet, vilket innebar att några "utländska" öbor kunde stanna kvar och vara med på en del av festivalen, som är tänkt att återkomma varje år på olika öar. Först ut som värdar var alltså Ile d'Yeu. Många reste med båt från sin hemö och de vandrade uppför en lång landgång eftersom det var lågvatten när de anlände. På kajen välkomnades de av en spelande och dansande orkester och många andra öbor. Utmed kajen i hamnen hade varje ö sitt tält där de presenterade sina öar. På kvällen samlades alla öbor, ca 600 i Castellet dit även vi var inbjudna. Mat, musik och mycket mingel bland öborna var det under kvällen. Att det var med öbor ändå från Sverige upplevdes tydligen som lite exotiskt. Förvånade blev även vi när en fransman från en av öarna började prata på skånska med oss. Han hade jobbat i sexton år i Sverige och tyckte nu att det var roligt att få använda det svenska språket igen.

En ö med växlande natur

Staden Port-Joinville är öns centrum med mycket rörelse. Fiskebåtar och fritidsbåtar är ständigt på väg in och ut ur hamnen och det är en regelbunden ström av turister som stiger av från färjorna. De många affärerna, barerna, kaféerna och restaurangerna som kantar hamnen lockar turisterna, men resten av ön är också sevärd. Det idealiska sättet att få ut det mesta av ön är genom att hyra en cykel, som är lätt tillgängliga. Ön är tio kilometer lång och fyra kilometer bred, men har en kuststräcka på 46 km. Det finns tre väl markerade cykelvägar, varav den längsta är 30 km och tar drygt fem timmar att ta sig runt. Tyvärr hann vi inte ut och cykla något på ön men en rundtur med buss blev det. Den östra kusten av ön har sandstränder och sanddynor som backas upp av barrskog. Längs västkusten finns sandiga vikar utspridda bland låga granitklippor. Tidvattnet märks tydligt, en nivåskillnad på upp till sex meter.

Det viktiga havet

Havet har alltid spelat en viktig roll för välfärden på ön, men av två mycket olika skäl. För det första var ön avreseorten för många religiösa missionärer till Afrika, Amerika och andra platser i den nya världen. Detta framgick av det faktum att ön under lång tid har kallats "Isle Dieu" eller Gudsön. Det andra skälet var naturligtvis fiske. Port-Joinville var den första och största torskhamnen i Frankrike och fiskefartyg reste över Atlanten i jakt på sin fångst. Runt början av 20-talet blev hamnen viktigare för tonfiskfiske, en handel som fortfarande finns i dag. Fiskerinäringen består nu av djuphavsfiske efter torsk och tonfisk och lokalt kustnära fiske av tonfisk, krabbor, humrar och sist men inte minst musselodling.

Text och foto: Eva Widlund

Green Islands på turné

I Järna kan denna vackra, estetiska avloppsreningsanläggning beskådas. Den består av dammar och vattenfall som bildar kärnan i en park, vilken var ett av flera besöksmål när Green Islands var på studieresa i Sörmland i augusti.

Det första seminariet i projektet Green Islands genomfördes under två dagar i slutet på augusti. Första dagen var gruppen på Utö och nästa dag bar det av på en studieresa till Sörmland.

Våg-, vind- och solenergi

Temat var förnyelsebar energi och föreläsningar hölls om våg-, vind- och solenergi. Som en av förebilderna i projektet har ön Samsö i Danmark varit. Sören Steensgard från Samsö Energiakademi presenterade öns utveckling de senaste tio åren, från en potatisproducerande ö och med sommargäster som största inkomstkällor, till att nu vara energileverantör och energigäster som ett komplement till sommargästerna. Besökare från hela världen kommer till ön för att få reda på hur de lyckats att bli självförsörjande. I SRF:s tidning *Vi Skärgårdsbor* Nr 3 2010 finns ett reportage från vårt besök på energiön Samsö i september 2010.

Övriga föreläsare var Ted Sundberg från Sea-based och Vertical Wind, Frank Fiedler från Dalarnas universitet som gav en god insikt vad solenergi och vindkraft tillsammans kan ge för effekt för våra egna hushåll. Kajsa Mellstrand som är projektanställd i Green Islands presenterade vad Ekosystemtjänster egentligen innebär.

Alla presentationerna finns att läsa på projektets hemsida www.greenislands.se

Ett besök i Järna och denna vackra avloppsanläggning blev det under dag två.

Studieresa i Sörmland

Den 22 augusti kompletterades första dagen med studiebesök i Järna där vi studerade en biogasanläggning och en "vacker" och effektiv avloppsreningsanläggning. Resan gick sedan vidare till Katrineholm där Energikullen presenterades av Johan Ehrenberg och hans stab. Till Energikullen återkommer vi i senare nummer när vår Energigrupp avlägger rapport.

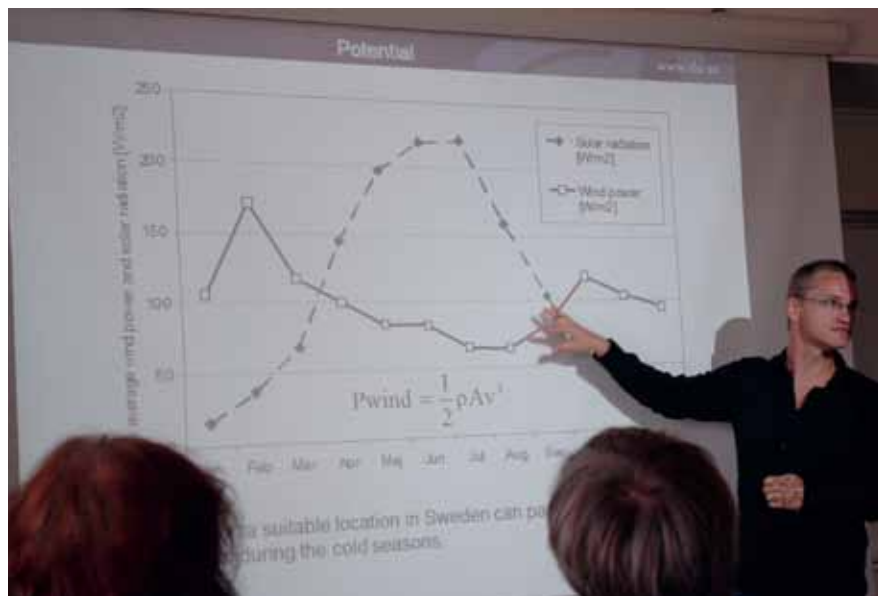
Bra projekt för öarna

Två intensiva dagar som förstärker tron på att projektet har en stor betydelse för utvecklingen på våra öar, däremot återstår det ett stort problem med att få öborna intresserade av att ta tag i problemen.

Finland nästa

Sverige inledde med det första seminariet i Green Islands och till våren blir nästa seminarium och då handlar det om hållbara avloppslösningar med Finland som värd.

Programpunkter under seminariet

Solenergi och vindkraft

Under första dagen på Utö visade Frank Fiedler från Dalarnas Universitet på vikten att kombinera solenergi med vindkraft. Den streckade linjen visar på Solenergin.

Pumpstation för fritidsbåtar

Cissi Wibjörn, Green Islands projektledare inspekterar Utös senaste miljöinvestering, en pumpstation för fritidsbåtar.

Solugn på Egen el

Johan Ehrenberg från Egen el, visar på en solugn, på sin Energikulle i Katrineholm.

BAKGRUND

Green Islands

I maj 2008 togs de första stegen i projektet Green Islands. Vi hade styrelsemöte på Aspö i Blekinge och diskuterade vad vi skärgårdsbor kunde göra för att minska fosfor och kväveutsläppen till Östersjön. Idén var att kunskaper skulle hämtas in från ett antal öar om hur läget var idag, och sedan försöka hitta hållbara avlopps- och energilösningar som var anpassade till öarna. Resultatet skulle därefter presenteras för öborna och kommunen som ön tillhör.

Efter en lång vandring, via möten på öar, i Finland, Åland och Sverige, otaliga mail och telefonsamtal, är nu äntligen projektet igång på riktigt och har genomfört det första seminariet. Visserligen inte med SRF vid rodret, men vi är ändå med på banan.

Vår organisation är för liten för att driva projekt i den storleksordning som Green Islands blev. Det ser ut som att små organisationer, är helt ute ur leken för att driva projekt. Detta på grund av att man först måste ligga ute med alla pengar, vilka erhålls efter redovisning ofta kvartals, halv- eller helårsvis. Därefter dröjer det kanske 6-8 månader i bästa fall innan pengarna utbetalas.

Räddare av projektet blev Skärgårdsstiftelsen som har en betydligt högre omsättning av medel än vårt förbund har.

*Lennart Andersson
Söderhamn*

På väg till första representantskapsmötet

2- 4 september 2011
i Tjusts skärgård, Småland

I början av september var det dags för det första stora mötet i den nya organisationen. Och det blev ett ganska stort möte med 30 deltagare från 14 medlemsföreningar.

Representanterna anlände med sina bilar till Loftahammar varifrån två taxifärjor körde ut till Rågö, naturreservatet där de flesta skulle bo, förutom några som fick logi på närbelägna Smågö. Det blev inkvartering i fina gamla kulturbyggnader och därefter trevlig middag och samvaro.

Hasselö, en aktiv ö

Tack vare att alla anlände fredag kväll kunde man börja programmet redan på lördag morgon med ett studiebesök på närbelägna Hasselö. På den stora fina betongbryggan med ramp tog ordförande i Smålandskustens skärgårdsförening Jerry Engström, själv boende på Idö, emot oss.

Hasselö skola, som stängdes i början av 70-talet, är numera ett året-runtöppet vandrarhem. I en fin skolsal fick vi veta mer om Smålandskustens skärgård och skärgårdsförening, en förening som har ungefär 250 medlemmar. Bengt Wallin, vice ordförande och boende på Hasselö, berättade att ön är 730 ha stor och består av 23 gamla stamfastigheter. Hasselö har nu runt 30 bofasta, att jämföra med början på 1900-talet då det fanns 400 invånare inklusive Sladö som hänger ihop med Hasselö. Sedan några år tillbaka finns

reguljärtrafik till både Loftahammar och Västervik, som bedrivs av privat rederi, dock med lite kommunalt stöd baserat på körda distanser med passagerare.

I slutet av 1970-talet startades en kiosk som nu vuxit till en affär. Samma driftiga släkt har nu café, cykeluthyrning, restaurang, rederi och vandrarhem! Vi fick träffa Lina Johansson, återutflyttad till ön och spindel i ovan beskrivna företagskluster. Förutom dessa verksamheter finns nu på ön några snickare, guider, rundtursverksamhet både på land och till sjöss. Lite fiske för direktförsäljning, lite skogsbruk och även jordbruk för naturvård.

Hyresbostäder planeras

Västerviks kommun har nyligen köpt in en gård på Hasselö och renoverat byggnaderna. På gårdens mark planerar man för att bygga 5-6 hyresbostäder till att börja med. Om det går bra går man kanske vidare.

Kommunen har också en svävare sen ett tidigare EU-projekt som främst går på kompletteringstrafik och skolskjutsar. Trots påstötningar vill kommunen inte förnya denna investering.

När det gäller sjuktransporter går de flesta med båt, man har till och med tagit med ambulansen ombord och kört ända fram till patientens hus! Hjärtstartare finns på flera ställen, bland annat på Hasselö.

Sammanfattning av de skärgårdsspecifika synpunkterna på dagens allemansrätt som kom fram på mötet

❖ Det fria handredskapsfisket är inte direkt knutet till allemansrätten, men många som fiskar hänvisar till just den när man t ex blir tillsagd att inte ligga och fiska alldeles intill någons brygga.

Ur ett skärgårdsboperspektiv hänger fisket och allemansrätten nära samman, och bör diskuteras ihop. Fiskeguider nyttjar inte bara fiskevatten utan även bryggor och lägerplatser på land. Särskild problematik med marknadsföring utomlands där fritt fiske och fri camping lyfts fram av olika turistföretag. Fisket kan bli som bärplockningen; man hyr ut stuga och båt och marknadsför det hela med just tillgången till fisket.

❖ Det är för dålig information och skolundervisning om allemansrätt och allemansvett. Egentligen inte så många som missköter sig men tillräckligt för att förstöra mycket. Förr hade folk släkt på landet, man visste mer om djur och natur och skötte sig därför bättre. Viktigt för mark- och vattenägare att ta diskussionen med turistföretagen, förebygga konflikter. Seriösa turistföretag har ofta avtal med markägare, LRF har en mall. Ekotur-

ismföreningen rekommenderar att man har avtal.

❖ Förslag att lägga en "turismpeng" på båtbiljettpris eller bäddpris. Ett annat förslag är att lägga liten avgift på kartor över vissa turistleder, provat i Åre. Pengarna kan sedan delas ut till berörda markägare för investeringar i sophantering, städning eller dylikt.

❖ Finns också många skärgårdsbor som driver turistanknutna företag och har nytta av allemansrätten, t.ex. stuguthyrning, guidning.

❖ Nya strandskyddslagen och Plan- och Bygglagen ger mindre hemfridszon kring privatbostäder och stämmer dåligt överens med den allmänna rättsuppfattningen i skärgårdarna. När man söker bygglov nu, ritas en tomtplats in på kartan vilken bara sträcker sig kanske 20 m ut runt själva huvudbyggnaden. Det upplevs av de flesta som alldeles för små avstånd till "allemansrättsligt tillgänglig mark". Allmänheten har också enligt lagen möjlighet att tillfälligt nyttja privata bryggor som inte ligger alldeles i anslutning till hemfridszonen/tomtplatsen. Det

upplevs av många som väldigt konstigt då bryggor ses som en privat anläggning och kan jämföras med att folk fritt skulle kunna parkera i någons garage eller sitta i carporten och ha picknick. Just bryggornas allemansrättsliga status bör särskilt uppmärksammas av SRF.

❖ SRF ska samla in synpunkter på hur allemansrätten fungerar i skärgårdarna idag, med fördelar och nackdelar. När utredningen är klar ska vi redovisa våra åsikter och ge förslag till förbättringar.

Redan idag kan vi se att det är särskilt viktigt att framhålla problemen kring kommersialiseringen av fritidsfisket, anspråken på privata bryggor samt tomtbegreppet med hemfridszon. Vi ska också markera positiva förslag till förebyggande åtgärder som "turismpeng", avtal, information och utbildning.

Sidorna om Representantskapsmötet är sammanställda med hjälp av minnesanteckningar från mötet gjorda av Camilla Strandman

Foton av Björn Sjöblom och Anetté Larm Johansson

Eva Widlund

EU:s fiskepolitik

EU kommissionen har tagit fram ett förslag till ny gemensam fiskepolitik. Förslaget är viktigt eftersom fiskefrågorna ligger på EU för gemensamt beslutsfattande. Förslaget har flera ambitioner. Man vill både begränsa överfiskningen men också förbättra yrkesfiskarnas lönsamhet. SRF har lämnat ett remissvar över förslaget. Där har vi mest uppehållit oss vid det småskaliga fisket med stor betydelse för att bevara en levande kust och skärgård.

Foto: Anna-Karin Utbult Almkvist

Dags för revidering

Den gemensamma fiskeripolitiken måste revideras eftersom förvaltningen av fisket har blivit så komplicerad och toppstyrd. Vi upplever också att det har saknats riktig vilja att anpassa sig till de lokala förhållandena.

Fisket i Sverige är mer småskaligt än i flera av EU:s medlemsstater. Mot den bakgrunden anser vi att man måste lägga stor vikt vid de sociala aspekterna i en utveckling för fiskerinäringen. Då inkluderar vi möjligheten för framtida generationers fiskare att kunna utveckla ett företagande i fisket och därmed bidra till levande kustsamhällen och en levande skärgård.

Skydda kustfisket

Kommissionen föreslår att möjligheterna till nationella begränsningar av fisket inom 12 sjömil ska finnas kvar. Därmed kan man minska fisketrycket i känsliga kustnära områden och istället förbättra förutsättningarna för ett lokalt traditionellt fiske. Vi stödjer den åsikten.

Överlåtbara fiskerätter

Man föreslår också att överlåtbara fiskerättigheter införs från 2014 för alla fartyg. Det innebär ett slags privatisering av en allmän resurs. För-

hoppningen är att det ska leda till att yrkesfiskarna blir mer försiktiga med hur de utnyttjar fiskbestånden. Om man börjar arbeta med överlåtbara fiskerättigheter även för fartyg under 12 meter är effekterna svåra att förutse. Vi tror inte att en sådan åtgärd medverkar till en hållbar utveckling av lokalt traditionellt kustnära fiske. Snarare kan den motverka denna. Vi avstyrker helt att överlåtbara fiskerättigheter införs för fartyg under 12 meter.

Bevarande av de biologiska resurserna

Kommissionen föreslår att det successivt ska bli slut med "utkast" i fisket. Istället ska man landa alla fångster av arter i förvaltade bestånd. Detta anser vi är bra när det gäller fångster från trål- och garnfisket.

Men när det gäller fångster från fasta redskap som fångar fisken levande är en sådan regel inte nödvändigtvis god fiskevård. Ålbottengarn, burar och ryssjor fångar exempelvis ibland torsk eller annan fisk som mycket väl kan släppas tillbaka levande om den är för liten. SRF anser därför inte att det behövs ett utkastförbud vid fiske med fasta redskap.

Karl-Erik Karlsson och Bengt Almqvist

SRF:s arbetsgrupp FISKE

Inom Riksförbundet finns ett antal arbetsgrupper med var sin kontaktperson i styrelsen.

För fiskegruppen är denna kontaktperson Bobo Royson, en ung fiskare på Skaftö.

För kontakt med Bobo:
070-491 84 84
ll494_darwin@hotmail.com

Under hösten har SRF svarat på flera remisser. Läs hela svaren på www.skargardarnasriksforbund.se/moten_skrivelser

Skärgårdens råvaror diskuterades på skärgårdsmöte

Råvaran till den ursprungsmärkta Kalixlövrom, siklöjan, landas för att snabbt föras till beredningslokalen.

I den svenska skärgården finns åtskilliga fantastiska råvaror. Många av dessa råvaror är starkt förknippade med den bygd som förvaltar tillgången. I början av oktober samlades deltagare från olika delar av den svenska skärgården i Luleå för att under ett par dagar diskutera råvarornas betydelse för skärgården och på plats se förädling av råvaror och utbyta erfarenheter.

Ursprungsmärkning

Söndagen inleddes med att Trygge Bergman berättade om arbetet med att ursprungsmärka Kalixlövrom. En grannliga uppgift som krävde både mycket dokumentation, många kemiska analyser och stort engagemang. Därefter berättade Kristian Wikström och Trygve Bergman tillsammans om Matproducenterna i Norr, en ekonomisk förening med dryga 30-talet livsmedelsföretag från Norr-

botten som medlemmar. Föreningen arbetar med att lyfta fram lokalproducerade livsmedelsprodukter. Nu fick vi också chansen att provsmaka några av dessa produkter.

Till havs

Sedan var det dags för oss att ge oss ut i regnvädret och bege oss till Lövskär där "Hilda af Hindersön" väntade på oss för att ta oss med ut till havs och för att se hur trålningen av siklöjan går till. Lite senare samma eftermiddag fick vi också titta på beredningsprocessen.

Skärgårdens råvaror

På måndagen träffade vi Göran Widen, Brändö Konferens, som berättade hur de använder skärgårdens råvaror och den kringliggande naturen för att skapa en upplevelse för sina gäster.

Resten av måndagen ägnades åt erfarenhetsutbyten, sammanfattning av mötet och tankar på hur vi skall kunna lyfta fram våra unika råvaror.

Idéer om skärgårdens råvaror

Tycker du också att skärgårdens råvaror är värda att lyftas fram och har tankar och idéer kring hur det skulle kunna gå till? Ta kontakt med Anette Larm Johansson, projektledare för Skärgårds Leader på e-postadress anette@skargardamasriksforbund.se

**Skärgårds
Leader**

Under två dagar samlades deltagare från hela Sverige för att diskutera kring temat Skärgårdens råvaror. Råvaror som har ett högt förädlingsvärde och som ofta är unika för en bygd.

Hemma hos fiskaren Lennart Sundström får vi en målande beskrivning om hur fisket av siklöja, under långa dagar, men under en relativt kort period går till.

Text och foto: Anetté Larm Johansson

Bli medlem i Skärgårdarnas Riksförbund

Förbundet växer

Förbundets verksamhet växer. Antalet regionala medlemsföreningar har blivit fler. Dessa utgör basen för verksamheten. De arbetar med frågor på lokal och regional nivå. Riksförbundet arbetar mer på nationell nivå. Ett antal arbetsgrupper är i bildande för att bevaka olika viktiga frågor för vår skärgård. Varje arbetsgrupp kommer att ha en kontaktperson i styrelsen.

Kontaktpersoner för arbetsgrupper/projekt/nätverk är för närvarande:

- Förnybar Energi: Lennart Andersson
- Färjegruppen: Lena Egnell
- Skärgårdsskolor: Eva Widlund
- Skärgårdsbönder Sten-Åke Persson
- Skärgårdsfisket: Bobo Roysson
- Skärgårds Leader: Anetté Larm Johansson

Kontaktuppgifter finns på vår hemsida eller använd info-adressen, se nedan!

Tillsammans kan vi driva skärgårdsfrågorna bättre!

Vår uppgift är att ge råd och stöd till våra medlemsföreningar och erbjuda olika möjligheter för samverkan i arbetsgrupper och nätverk. Du som vill stödja Skärgårdarnas Riksförbund kan göra det på två sätt.

- Gå med i din lokala förening, kontaktpersoner finns på vår hemsida
- Bli personlig medlem

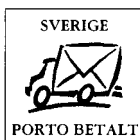
Ett personligt medlemskap kostar 200 kr. Du får tidningen Vi Skärgårdsbor fyra gånger per år samt våra elektroniska nyhetsbrev. Du får också erbjudanden om aktuella möten inom SRF.

För medlemskap sätt in 200 kr till Skärgårdarnas Riksförbund Bankgiro 766-0525 eller Plusgiro 85 86 60-4
Glöm inte att ange ditt namn, adress och e-postadress för nyhetsbrevet

Postadress:
Borgen 126, 472 95 Varekil

E-postadress:
info@skargardarnasriksforbund.se

Hemsida:
www.skargardarnasriksforbund.se

Anders Persson, *vår tecknare - en mångsysslare av rang*

Det är inte alla tidningar som har en helt egen originalserie, Hemsköborna. Sedan något år tillbaka började samarbetet med serietecknaren Anders Persson. I början var tanken att hitta en humoristisk bildserie, men även med lite allvar i, som illustration till ett nyhetsbrev i projektet Green Islands. Nu blev inte Green Islands i vår regi, beroende på att vi inte har möjlighet att driva stora projekt, med våra likviditetsproblem. Vi har istället förhandlat oss fram till att serien pryder vår egen tidning.

Anders Persson började i tidig ålder att hitta på egna "gubbar". Så småningom blev han upptäckt och fick erbjudande att teckna serier som 91:an Karlsson, Åsa-Nisse, Soldat 113 Bom och Lille Fridolf. Han har också illustrerat böcker, både fakta och romaner. Förutom serietecknandet har han haft flera uppdrag i reklambranschen åt stora och små företag.

Anders har också ett stort miljöintresse, och när debatten rasade som bäst inför Klimatkonferensen i Köpenhamn, började hans engagemang för att "Vi skall rädda världen". Det var när han läste Mark Lynas Sex grader - vår framtid på en varmare jord, som han insåg att nu måste vi börja göra något. Han tänkte på sin 5-årige son och hans framtida liv på vår planet, berättar Anders.

Det började med Framtidsveckan i Söderhamn för tre år sedan. Nu har många kommuner, och till och med län jobbat med det temat. I början blev det ideellt arbete i Studieförbundet men numera har han fått en heltidstjänst och jobbar med Nätverket Omställning Sverige över hela vårt land.

Vi hoppas att han nu får tid över för att producera Hemsköborna och illustrera andra projekt som vi driver i vårt förbund.

Lennart Andersson

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND

De bofasta skärgårdsbornas riksorganisation

Våra medlemsföreningar

Bohusläns Skärgårdsråd

Hvens Byalag

Blekinge Kust- och Skärgårdsförening

Smålandskustens Skärgårdsförening

Östergötlands Skärgårdsförening

Visingsörådet

Vinöns Kultur- och Hembygdsförening

Sörmlands Skärgårds Intresseförening

SIKO Skärgårdens Intresseföreningars
Kontaktorganisation (Stockholm)

Gräsö Skärgårdsråd

Söderhamns Kust- och Skärgårdsförening

Hemsö Skärgårdsförening

Holmöns Utvecklingsforum

Luleå Skärgårdsförening

SURF Skärgårdens Ungas Riksförening

Läs mer om våra föreningar på bemsidan
www.skargardarnasriksforbund.se

Hemsköborna

Originalserie av Anders Persson/Copyright 2011

...om den digitala revolutionen vid kusten:

